

Kde Duch Boží zav?je

P?vod materiálu
Marta Sedlá?ková
Po?adí v lekci
3

Téma

Ježíš?v p?íb?h promlouvá skrze Ducha ke každému ?lov?ku a prom??uje všechno

Cíl

- Vypráv?t d?tem p?íb?h Letnic, zd?raznit dar Ducha jako dar otev?enosti v??i všem lidem.
- S d?tmi mluvit o nedorozum?ní a porozum?ní, ukázat dar Ducha svatého jako dar porozum?ní.
- S nejstaršími d?tmi uvažovat nad tím, jak dar Ducha svatého m?ní shromážd?nou církev a napsat nebo nato?it p?ání pro ?CE.

Pro u?itele

Výkladové poznámky

Letnice, pentekosté (padesát dní po Velikonocích) byl p?vodn? zem?d?lský svátek, ob?tování dar? ze sklizn? v Chrámu. Po zni?ení chrámu (r. 70 po Kristu) se transformoval v p?ipomínku darování Zákona na Sinaji, které se podle tradice odehrálo 50 dní po vyjití z Egypta. Je to pravd?podobn? Lukášova redak?ní práce, že dar Ducha svatého spojil s tímto židovským svátkem. Pro nás je zajímavé sledovat tuto paralelu: vyjití z Egypta, zem? smrti — vzk?íšení; dar Zákona pro život v zaslíbené zemi — dar Ducha pro život ve sv?t? a v církvi.

Pak je pro nás také srozumiteln?jší, odkud pocházejí výrazové prost?edky, které Lukáš volí pro popis seslání Ducha — **hukot, vichr, ohe?** (Sk 2,2–3), p?ípadn? zem?t?esení (Sk 4,31) — to jsou motivy z vypráv?ní o daru Zákona (Ex 19,16–19) nebo setkání Eliáše s Hospodinem (1Kr 19,11), ?i z Ezechielova proroctví (Ez 37). Nap?. motiv hlasu tak z?etelného, že ho poslucha?i vid?li jako ohnivé jazyky, použil Filón z Alexandrie k popisu daru Zákona. O t?chto jevech lze uvažovat také jako o symbolické mluv? — Duch p?ichází náhle jako bou?e, je z nebe, tedy ?lov?k s ním nem?že disponovat, je ho všude plno, jeho ?e? je ohnivá atd.

Seslání Ducha se podle Lukáše odehrává **v Jeruzalém?**, aby byla zd?razn?na kontinuita s d?jinami spásy, s Izraelem i s Ježíšovým p?íb?hem. Tam, kde kon?í Ježíš?v pozemský p?íb?h, začíná p?íb?h církve.

Na jednom míst? byli shromážd?ni všichni: Jsou to jen apoštolové, nebo u?edníci, ženy, d?ti (varianta n? kterých rukopis?), Marie a Ježíšovi brat?i (Sk 1,13–14) nebo 120 lidí (Sk 1,15)? To není zcela z?ejmé. Jako d?ležit?í sv?dci dále vystupují apoštolové, ale ani ti ne všichni jmenovit?. Tradi?n? je s u?edníky zobrazována i Marie (ikony). Dar Ducha se však brzy rozlévá jako p?íliv na další, kte?í uv??ili Ježíši. M?žeme ale zopakovat motiv z minulého setkání — po?et apoštol? je dopln?na na dvanáct, do plnosti, a jmenovat je.

Mluvení ve vytržení a mluvení skute?nými jazyky — biblický text hovo?í tak, jako by popisoval dv? v?ci, nebo dv? strany jedné v?ci. Prvn? jde o **mluvení ve vytržení** (glosolalii), tento jev je doložený i jinde, nap? . u apoštola Pavla i v moderní dob?. Jde o uchvácení, klokotající radost a zur?ící úžas, projevuje se jako slova v b?žném jazyce nesrozumitelná, která pot?ebují výklad. Sm??uje k chválení Boha, nikoliv primárn? k lidem, na okolostojící a nev??ící p?sobí jako bláznovství (ve Sk reakce „jsou opilí“, Petr to musí vysv?tlovat). Ale

zároveň jde v textu také o schopnost hlásat různým lidem veliké a chvályhodné Boží činy **v různých dialektech**. Posluchači rozumí řeč jako své mateřštině, jsou osloveni v srdci. Již zde se ovšem ukazuje dvojí reakce na evangelium — ušaslá víra, překvapení a posmívající se nevíra, odmítnutí.

Seznam národů a míst nemá pro další příběh Skutků význam (např. jako plán misijních cest). **Posluchači** byli židé z diaspory nebo proselytů, ti, kdo přistoupili k židovství. Nejde tedy o začátek misie k pohanům, možná jen jako náznak směřování evangelia a misie do celého světa. Lukáš nemohl přeskóčit určitou epochu církve, kdy evangelium směřovalo především k (rozptýlenému) židovskému národu. Viz další zvažování evangelia, které začínalo vždy v synagoze.

Událost Letnic je také znamením. Právě tak ho vysvětluje apoštol Petr ve svém kázání, když cituje proroka Joele. Soslání Ducha je poznávacím znamením posledních dnů, naplňuje se proroctví a Bůh promlouvá k lidem přímo, také ve vizích a snech, jeho poselství zasahuje v srdcích mladé i staré, muže i ženy. Petr pokračuje dále vyličením Ježíšova života, jeho utrpení a vzkříšení. K času posledních dnů také patří soud, z něhož je možné být zachráněni, pokud člověk spoolehne na Boha a jeho Mesiáše, kterého Petr a apoštolové rozpoznali ve vzkříšeném Ježíši. Proto Petr na konci svého kázání vyzývá obrácení, křtu a zaslíbení Ducha svatého.

Nejstružněji: Jádrem zprávy o Letnicích je přesvědčení víry křesťanstva, že **dar Ducha je základem života, vedení a růstu církve**. Uzavřená místnost se otevřela a učeníci mluví na veřejnosti, uzavřená srdce se otevírají pro život evangelia, evangelium je otevřené pro všechny a ti mu mohou porozumět.

Úskalí

Jsou Letnice naprosto jedinečná událost, která není opakovatelná, nebo naopak se děje znovu a znovu v každé generaci. Doba působení apoštolů je jedinečná, nelze ji jednoduše replikovat, soslání Ducha svatého je výjimečný prvotní impuls pro vznik církve a šíření evangelia do světa. Přesto však Boží Duch působí v každém čase, různými prostředky. Pro výklad dětem je dobré neupřít na vnějších projevech, ale o to pečlivěji sledovat to, co Duch působí — odvaha, svědectví, porozumění, společenství, schopnost výkladu Písma, obrácení k dobru, údiv, otevřené srdce atd. Viz také další úloha.

Bůh předešle rozhodl, aby byl (Ježíš) vydán (Sk 2,23) — pro Lukáše je Ježíšova smrt projevem odevzdání Bohu. Nikoli odevzdání smrti. Ježíš se ve své odevzdání Bohu nezastaví před obětováním, odevzdáním svého života.

Odkazy

Odkazy na starší přípravky a další pracovní materiály najdete pod textem úlohy pod nadpisem **Kam dále**.

Pro děti

Předškoláci

Předškolním dětem můžeme krátce a názorně příběh vyprávět pomocí jednoduchých pomůcek. Dětem v soustředění pomáhá, když se koncentrujete na příběh, znázorňujete ho a nepřerušujete ho otázkami, na ty přijde čas později. Začínáme podobně jako v minulém příběhu. Příběh Letnic je zestrupený do protikladu uzavřenosti a otevřenosti.

Když se učeníci rozloučili s Ježíšem a už ho neviděli na vlastní oči, vrátili se do Jeruzaléma. Tam se sešli v místnosti, kde před několika týdny slavili poslední večeři. Byla to velká místnost, všichni učeníci se do ní

vešli.

(Mluvte pomalu a b?hem vypráv?ní stavte pomocí papírových, plst?ných proužků nebo delších kostek t?i symbolické st?ny místnosti. Místnost musí být dostate?ná velká, aby se do ní vešly obli?eje nebo figurky apoštol?.)

(Pak pokládejte do místnosti pomalu nakreslené obli?eje nebo figurky apoštol? z minulé hodiny.) Byli to Petr... Jan... Jakub... Ond?ej, Filip, Tomáš, Bartolom?j, Matouš, Jakub Alfe?v, Šimon Zélota, Juda Jakub?v. A Mat?j, kterého zvolili jako náhradníka za Jidáše.

Pak za sebou zav?eli dve?e, nikoho cizího k sob? nepustili, báli se. *(Posledním proužkem uzav?ete symbolickou místnost, chvíli se odml?te.)*

Všichni apoštolové se za zav?enými dve?mi společně modlili a ?ekali, co bude dál.

Tehdy jim B?h vdechl svého Ducha — a bylo to jako když fouká velký víchř a zároveň laskav? h?eje ohe?. *(M?žete rukama ukázat vítr a jak si oh?íváte nad ohn?m ruce...)* U?edníci v?d?li, že jsou blízko Bohu a B?h je blízko jim.

Dve?e se otev?ely. *(Otev?ete st?nu místnosti.)*

U?edníci se p?estali bát. Jejich sev?ená srdce ožila. Vyšli ven, už se neschovávali.

Byli to Petr... Jan... Jakub... Ond?ej atd. *(Postupně se všemi obli?ejí nebo postaví?kami apoštol? vycházejte před symbolickou místnost, m?žete z obli?ej? tvořit tvar srdce.)*

Venku za?ali mluvit se všemi lidmi, kteří tam byli. *(Od obli?ej? apoštol? m?žete nap?. ?ervenými, oranžovými, žlutými stuhami znázornit pohyb k lidem, k d?tem, které sedí okolo vás.)* Každému otev?eli své srdce stejn? jako to d?lal Ježíš. Nikdo už pro ně nebyl cizí. Nikdo už nem?l strach. Všichni si rozum?li, když apoštolové mluvili o tom, že Ježíš byl vzk?íšen. Rozum?li si, když mluvili o tom, jak je B?h dobrý a zajímá se o každého.

(Chvíli se odml?te, pak se m?žete ptát.)

Nap?.: ?íkám si, kdo asi otev?el dve?e? Zajímalo by m?, jestli byli lidé venku šťastní? Jak se mohou lidé domluvit, když každý mluví jinou ?e?í? Co m?že ?lov?ka zah?át jako ohe??

Výtvarná ?innost: Duch svatý otev?írá dve?e. Dva tvrdé papíry pro každého. Do jednoho vy?ízn?te dví?ka. Na druhý namalují d?ti obrázek na téma, co vid?li nebo koho potkali apoštolové, když vyšli ven. Splete tak, aby se dala dví?ka otevírat. Možná mohou dve?e mít tvar srdce.

Pom?cky: Obli?eje nebo figurky apoštol?, papír, pls? nebo kostky na znázorn?ní místnosti, barevné stuhy apod. P?edem p?ipravené tvrdé papíry a pastelky na tvo?ení.

Mladší školní d?ti

Na za?átku si m?žeme zahrát s d?tmi hru „Kdo n?kdy... a? ud?lá...“ Otázky sm?ují na zkušenosti s cizími jazyky, (ne)porozum?ním; zároveň se d?ti pohybují — n?co pro ty, kdo bez pohybu nevydrží nebo se s ním snáze u?í.

Kdo umí pozdravit v n?jakém jiném jazyce než ?esky, a? ud?lá d?ep (vstane, sedne si na zem, vysko?í, ob? hne místnost, zatleská rukama nad hlavou... atd.).

Kdo byl někdy v sousedním státě, v cizině...

Kdo se zkoušel domluvit s cizincem...

Kdo zažil bohoslužbu v cizím jazyce...

Kdo zažil, že mu vůbec nikdo nerozuměl...

Kdo se někdy domluvil beze slov...

Kdo někdy zažil, že s někým mluvil řecky, ale stejně jste si nerozuměli...

(Možná budou chtít dít o svých zkušenostech povídat, nechť je, ale protože si chceme porozumět, musí mluvit jeden po druhém a neskákat si do řeči.)

Všichni víme, že porozumět si s někým, kdo mluví jiným jazykem je docela těžké. Někde to nejde ani gesty. Představte si, například v Bulharsku, když kývnete jako „ano“, znamená to „ne“ a naopak. Domluvit se, to není samozřejmost ani v řeštině. Však se také říká: Jako bychom mluvili jinou řečí! To když si s někým vůbec nerozumíme. Tak to mezi námi na světě často je. Kvůli nedorozumění vznikají hádky, nepřátelství i války. Tak to je, ale tak to být nemá. Ježíš řekl: Milujte i své nepřátele. A Ježíš to tak skutečně dělal. Byl otevřený pro každého, s každým promluvil — a lidé mu rozuměli. Poznali, že je blízko Bohu a Bůh je blízko jemu. Přiblížil o tom, jak si všichni díky Bohu rozumí, aby si mohli vyprávět o Ježíši, zaznamenal Lukáš ve Skutcích apoštolských.

Apoštolů bylo zase dvanáct, byli připraveni vyjít do světa mluvit o Ježíši, ale něco jim chybělo. Řekali na dar, který jim Ježíš slíbil. Ježíš jim přece zaslíbil svého Ducha. Slíbil jim, že s nimi bude, že jim bude blízko a oni budou blízko Bohu. A tak ujednání byli spolu, možná s nimi byli i další lidé, třeba Marie, Ježíšova matka, a modlili se. Řekali.

Najednou se ozval hukot — jako když se žene prudký víchř — a naplnil celý dům. A jakoby ohnivé jazyky ozářily tváře všech apoštolů. Všechny naplnila ohromná radost. Cítili, věděli, poznávali, že Bůh je skutečně blízko, že je s nimi, že jim dal sílu, radost, lásku i odhodlání mluvit s každým a porozumět všem. Všichni začali zpívat písně, které dosud nikdo neslyšel a chválili Boha všemi možnými slovy. Tolik chtěli Bohu poděkovat a radovat se s ním.

Teď už byli připraveni — apoštolové otevřeli dveře a vyšli do města, jako by je Duch Boží rozpohyboval. Město bylo plné lidí. Byl totiž svátek. Byli tu lidé, kteří tu byli doma. Ale také mnoho dalších Židů, kteří bydleli v jiných zemích a od narození mluvili jinou řečí. Ohromný zástup. K tomu všem začali apoštolové mluvit. A stala se zvláštní věc — všichni lidé jim rozuměli. Každý člověk, ať mluvil jakoukoliv řečí, slyšel apoštoly vyprávět o Ježíši. O tom, jaké podivuhodné věci dělal a co říkal. O tom, že byl blízko Bohu a Bůh byl blízko jemu. Všechny se dotkla ta ohromná radost, která z ujednání zářila, a porozuměli a uvěřili, že Ježíš je záchránce od Boha. Věděli, že Bůh teď mluví přímo k nim, přímo k jejich srdci. Jen někteří lidé měli pocit, že apoštolové blábolí, jako by se opili.

Mnoho lidí se ten den nechalo pokřtít ve jméno Ježíše Krista. Tak vznikla církev. To jsme i my — věříme v Ježíše a v našich srdcích přebývá Duch svatý. Víme, že jsme blízko Bohu a Bůh je blízko nám, a proto si můžeme navzájem porozumět. Boží Duch nás k tomu vždy postraní.

Víte, že...

Prorok Izajáš (11,2) píše o Duchu Božím toto: duch Hospodinův je duch moudrosti a rozumnosti, duch rady a bohatýrské síly, duch poznání a bázně Hospodinovy.

A apoštol Pavel v listu Galatským 5,22–23: Ovoce Božího Ducha je láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání. *(Texty lze vytisknout nebo napsat velkým písmem, aby je děti mohlý pěst sebou.)*

Toto vše v nás může Duch svatý, Bůh v nás, působit. Líbí se vám nějaký dar Ducha svatého? Který potřebujete nejvíce? Můžete s dětmi uvažovat — když se někdo bázlivý, potřebuje...? Když je někdo zlý, potřebuje dar...?

(Děti si mohou napsat vybraný text na tvrdý papír, vyzdobit ho a použít jako záložku, text lze psát i ve zkrácené formě: Duch Hospodinův je duch bohatýrské síly; Ovoce Božího ducha je dobrota, atd.)

Co nás spojuje s jinými křesťany? Budete něčemu rozumět, když půjdete do kostela v cizině, i když neumíte místní řeč? Můžete se k něčemu připojit? (Některé melodie písní, Amen, Haleluja, poznáte, kdy se modlí Otče náš.)

Pomůcky: Podle zvolené aktivity biblické texty, papíry, pastelky.

Starší školní děti

Starší školní děti přibývají Letnic pravděpodobně znají. Mohou ho zopakovat nebo napsat. Přetřete si ho v Bibli (Sk 2,1–13) a srovnajte s tím, co jste řekli zopakovat. Je v textu něco, co vás překvapilo, co jste nevěděli? Co jste jen zapomněli? Něco jste přidali?

Co se změnilo sesláním Ducha? Vytvořte živý obraz „předtím“ a „potom“, dokumentujte fotograficky.

Prohlédněte si obě fotografie — které se podobá náš sbor? V čem jsou stejné, v čem jiné?

Letnice, seslání Ducha svatého, to jsou také narozeniny církve. I té naší části církve. Jaké bychom napsali církvi přání do dalších let? Můžete se inspirovat v textu Gal 5, 22–23. Pokud přání nechcete psát, můžete ho natočit jako video, milí církevní youtubeři!

Pomůcky: Papíry, psací potřeby, Bible, fotoaparát nebo mobil.

Přesah

Vznik církve slavíme o Letnicích. I té naší českobratrské části. Na počátku českobratrské církve evangelické v r. 1918 (výročí si letos připomínáme!) ovšem porozumění mezi národy nebylo rozhodně dokonalé. Sice se sloučily církve dvou vyznání, luterského a reformovaného, němečtí evangelíci v československu však založili vlastní církev r. 1919.

Liturgie

Písně

Přijíždí již, přijíždí Duchu stvořiteli (SV 278); Je stále přítomná (SV 117); Jedno jsme v Duchu svatém (SV 119); Věříme, vládne Hospodin (SV 367; vybrané sloky 1,2,5); Miluj a pochopíš (SV 34)

Biblický text k zapamatování

Sešlu svého Ducha na všechny lidi. (Sk 2,17)

Rituál

Společné setkání lze pravidelně **zahajovat písní** např. [Dík slovům tvým](#). Krátká je píseň *Dál pŕece nejdeme sami* (SV 39). Dá se využít také refrén písně *To já, ó Pane můj* (SV 331) a její první sloka „Koho pošlu, kdo se hlásí...” Na tyto písně se dá navázat představením postavy, o které si dnes budeme povídat.

Zahájení s pomocí **výtvarného znázornění**: Do světla reflektoru [na plakátu](#) umístíme dnešní postavu (černobílý obrázek), po vyprávění ji mohou děti vybarvit. Dnes to je dvanáct učedníků.

Okénko do bohoslužeb

V úase vyhrazeném dětem je možno sehrát malou scénku: Jsou tady všichni? Ano? A prosím vás, jsou zavazene dveře? A dají se otevřít? (Zdřšen?) Dají! Nemohl by je, prosím vás, někdo zamknout? Víte, aby nikdo neslyšel, co si tady vevnitř povídáme! (Podle reakcí dále pokračujte:) No, vy se smějete (divíte, pohoršujete, vy jste mě poslechli – ale je to tak správně? atd.), ale takhle církev začínala. Bála se. Neměla odvahu. Nikdo jí možná nerozuměl. Dnes ovšem děti v nedělní škole uslyší, že tak to rozhodně neskončilo.

(Dětem můžete předat papírové obrázky učedníků.)

Modlitba

Dýchej ve mně, Duchu svatý, abych svatě myslel! Pobízej mě, Duchu svatý, abych svatě jednal! Nadchni mě, Duchu svatý, abych svatost miloval! Posiluj mě, Duchu svatý, abych svatost ochraňoval! Ochraňuj mě, Duchu svatý, abych svatost nikdy neztratil! (*Modlitba sv. Augustina z Hippa*)

Odkaz na pracovní list

[03 Letní kázání](#)

Kam dále

[Petr Pokorný: Seslání Ducha svatého \(katechetická příprava z cyklu Pozvání na c...](#)

[Elen Plzáková; upr. Marta Sedláčková, Jaromír Šašek: Letní kázání \(katecheti...](#)

[Píseň „Dík slovům tvým“](#)

Odkaz na píseň

[Prýjď jiz, prýjď, Duchu stvořiteli, Duchu smíření](#)

[Je stále přítomná tvoje sláva \(SV117\)](#)

[Jedno jsme v Duchu svatém \(SV119\)](#)

[Veřme, vláďne Hospodin](#)

[Miluj a pochopíš \(SV34\)](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál pŕece nejdeme sami IV \(s apoštolý, s Janem a celou církví\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 2,1–13](#)